

چکیده

مقدمه

اساسنامه فرهنگستان علوم پزشکی صیانت از میراث فرهنگی و تمدنی اسلام و ایران را در عرصه علوم سلامت از جمله وظایف این فرهنگستان می‌داند. از دیگر سو، در محل فضای فرهنگستان فضای خاصی برای کتابخانه در نظر گرفته شده که سیاست‌های جمع‌آوری کتاب و منابع در آن وابسته به راهکارها و سیاست‌های تدوین شده از سوی فرهنگستان است. در عین حال، بخشی از کتابخانه فرهنگستان به کتابخانه تخصصی تاریخ پزشکی ایران و اسلام اختصاص دارد که در پی همت گروه حکمت، طب اسلامی و طب سنتی فرهنگستان برای انتشار یک دوره کتاب مرجع با نام «دائرة المعارف پزشکی اسلام و ایران» تهیه شده و به منزله پشتوانه تحقیقاتی این دائرة المعارف به حساب می‌آید. وجود این کتابخانه می‌تواند به عنوان زیرساختی برای ایجاد یک بخش تخصصی برای این کتابخانه به نام مرکز اسناد تاریخ پزشکی ایران به حساب آید.

روش‌شناسی

طرح حاضر برای راه‌اندازی فاز اول این مرکز انجام شده است. بررسی‌های مقدماتی به مجری این طرح نشان داد توجه به تنوع منابع کتابخانه‌ای و اهتمام برای جمع‌آوری متنوع‌ترین منابع می‌تواند راه کار مناسبی برای ایجاد این مرکز اسناد به شمار آید. از این رو، وجه اصلی و همت کلی در اجرای طرح حاضر به دست آوردن مجموعه‌ای کمابیش گلچین شده از چندین کتابخانه، آرشیو و محل نگاهداری داده است.

یافته‌ها

این اسناد شامل انواع اسناد مکتوب درباره نظام بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ انواع جزوه‌ها و دست‌نامه‌های آموزش پزشکی، عکس‌های پزشکی و نیز تصاویر تهیه شده از مراکز و موسسات و ساختمان‌های مربوط به بهداشت و درمان؛ مقاله‌های تدوین شده در زمینه تاریخ پزشکی؛ مجله‌های کهن پزشکی (که امروز وجه بررسی آن‌ها جنبه تاریخ پزشکی آن‌هاست)؛ کتاب‌های چاپ سنگی؛ مطالعات صورت گرفته در زمینه تاریخ پزشکی در خارج از کشور؛ کتاب‌های مرجع (دائرة المعارف)؛ وقف‌نامه‌های مربوط به بهداشت و درمان کشور؛ پایان‌نامه‌های مرتبط با تاریخ پزشکی و نسخه‌های خطی کتب پزشکی اسلام و ایران بوده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد به سختی می‌توان منبع کتابخانه‌ای دیگری یافت که گزیده‌ای از آن در فاز انجام شده طرح حاضر برای کتابخانه تخصصی تاریخ پزشکی (مراکز اسناد تاریخ پزشکی ایران) گردآوری نشده باشد.

کلیدواژه: تاریخ پزشکی ایران، اسناد و مدارک، تاریخ پزشکی اسلام، اسناد و مدارک، کتابخانه تخصصی
تاریخ پزشکی، اسناد پزشکی ایرانی